

Тема 9.2.2. Институт за държавата и правото

СПЕЦИАЛИЗИРАН КУРС ЗА ДОКТОРАНТИ КЪМ ЦО НА БАН

МЕЖДУНАРОДНО ПУБЛИЧНО ПРАВО

INTERNATIONAL PUBLIC LAW

Лектор:

Проф. д-р Ирена Илиева

Prof. Irena Ilieva, PhD

Моб. 0878 211 135

E-mail: irena_ilieva@lawyer.bg

Хорариум: 30 лекционни часа

Кредити: 20

Анотация

Учебният специализиран курс по “Международно публично право” цели да задълбочи знанията на докторантите в тази материя, да им осигури солидна основа за написване на дисертационен труд по Международно публично право и международни отношения и да ги подготви за методология на писане на голям по обем научен труд.

Учебният материал е структуриран класически на обща и особена част. В общата част са включени понятието за Международното публично право, разграничаването му от други отрасли на правото, характерните му особености и функции, историческото развитие на отрасъла и доктрината за МПП, източниците и субектите, проблемите на международната отговорност на държавите, международните организации и международно наказателна отговорност на индивида. Разглеждат се класическите институти на отрасъла като мирните средства за разрешаване на международните спорове, международния арбитраж и международното правосъдие.

На преден план в курса са изведени също такива важни отрасли и институти на МПП като правоприемството, международноправната защита на правата на човека и международното хуманитарно право, правното положение на населението.

Специалната част се акцентира върху изучаване на отраслите: международното договорно право, дипломатическото и консулско право, право на международните организации, сред които подробно се преподава ООН.

Annotation

The specialized course in International Public Law aims to deepen the knowledge of PhD students in this subject, to provide them with a solid foundation for writing a dissertation

on International Public Law and International Relations and to prepare them for the methodology of writing a large volume of scientific work.

The course material is classically structured into general and special sections. The general part includes the concept of International Public Law, its distinction from other branches of law, its characteristics and functions, the historical development of the branch and the doctrine of IPL, the sources and subjects, the problems of international responsibility of states, international organizations and international criminal responsibility of the individual. Classical institutions of the branch such as peaceful means of international dispute settlement, international arbitration and international justice are examined.

The course also foregrounds such important branches and institutes of IPL as succession, international human rights law and international humanitarian law, and the legal status of populations.

The special part focuses on the study of the branches: international treaty law, diplomatic and consular law, and the law of international organizations, among which the United Nations is taught in detail.

Съдържание:

1. Тема № 1 е понятието за МПП, разграничаването на тази правна система от други отрасли от правото, функциите, характерните особености, основните принципи и новите тенденции в развитието на МПП.

Хорариум – 4 часа

2. Тема № 2 е посветена на историческото развитие на МПП и доктрината за него. Представя се модерна периодизация на развитието на МПП, съответна на последните изследвания в областта на международните отношения и МПП.

Хорариум - 2 часа

3. Тема № 3 представя субектите на МПП- държавите, нациите и народите, борещи се за независимост, международните организации, държавоподобните образувания. Разглеждат се и някои спорни в теорията проблеми относно правосубектността на индивида, международните неправителствени организации и други.

Хорариум – 3 часа

4. Тема № 4 е посветена на правоприемството. Освен понятието за правоприемство в МПП се изучава кодифицираната материя в областта на правоприемството на държавите по отношение на международните договори и правоприемството на държавите спрямо държавната собственост, държавните архиви и държавните дългове.

Хорариум – 1 час

5. Тема № 5 е посветена на института на отговорността в МПП. Разглеждат се последователно международната отговорност на държавата, международната отговорност на индивида и международната отговорност на международните организации в съвременното МПП. Особено внимание са отделя на

международната наказателна отговорност на индивида в МПП и на Римския статут на Международния наказателен съд.

Хорариум – 3 часа

6. Тема № 6 разглежда сравнително новия институт на правата на човека и тяхната защита в общото МПП. Подробно се разглеждат универсалните международни конвенции за борба срещу геноцида, апартейда, расовата дискриминация, международните актове относно правата на лица, принадлежащи към малцинства, правата на жените в общото МПП. Представят се подробно и разбираемо основните международноправни механизми за защита на правата на човека в общото МПП.

Хорариум – 3 часа

7. Тема № 7 представя международното хуманитарно право с класическите му части: Хагските и Женевски правила и Допълнителните протоколи към тях. Освен това се разглеждат и други източници на международното хуманитарно право относно закрилата на културните ценности в случай на въоръжен конфликт, забраната на химическите оръжия, забраната на противопехотните мини и Факултативния протокол засягащ въвличането на деца във въоръжени конфликти към Конвенцията за правата на детето.

Хорариум – 1 час

8. Проблемите на гражданството в МПП са предмет на тема № 8. Разглежда се режима на българското гражданство, правното положение на чужденците и бежанците според българското и МПП, основните конвенции в тази материя, проблемите на правото на убежище, екстрадицията и експулсирането.

Хорариум – 1 час

9. Международното договорно право е застъпено широко в специалната част на курса и представлява тема № 9. Разглеждат се последователно определението и същността на международния договор; видовете международни договори; структурата на международния договор; сключването на международните договори; влизането в сила; способите за обвързване с международен договор. Особено внимание сред тях се обръща на ратификацията и конфирмацията, които се разглеждат съобразно Виенската конвенция за правото на договорите и съгласно българското право (Закона за международните договори на Р България). В същата тема са застъпени и проблемите на резервите и тълкувателните декларации към международните договори, въпросите на депозитаря, регистрацията и публикуването на международните договори. Подробно се преподават проблемите на действието на международните договори във времето, пространството и по отношение на трети страни; тълкуването; осигуряване на изпълнението; недействителността, прекратяване на действието на международните договори и спирането на международните договори.

Хорариум – 5 часа

10. Тема № 10 представя дипломатическото и консулско право. Въпреки някои различия в теорията, те са обединени в обща тема. Това е и преобладаващото становище сред авторите. Разглеждат се понятието за дипломация, държавните органи за външни отношения. Подробно се изучават задачите и функциите на дипломатическото представителство, привилегиите и имунитетите на представителството и на дипломатическите представители и персонала.

Засегнати са въпросите на специалните мисии и привилегиите и имунитетите на международните длъжностни лица. Консулският институт се разглежда както исторически, така и съгласно действащата международноправно регламентация. Изучават се функциите и задачите на консулството, привилегиите и имунитетите на консулството и на консулските длъжностни лица и консулския персонал.

Хорариум – 3 часа

11. Тема № 11 е посветена на мирните средства за уреждане на международните спорове. Разглежда се понятието за международен спор, мирните средства за уреждането им съгласно Устава на ООН, други мирни средства. Специално внимание се отделя на съдебните средства за уреждане на спорове: арбитраж и международно правосъдие. Представя се правната същност и процедурата на международния арбитраж. Подробно се представя Международния съд на ООН с неговата компетентност и основни съдопроизводствени начала, решенията и съвещателните мнения.

Хорариум – 4 часа

Библиография:

Учебници:

Борисов, Орлин, Борисов, Атанас. Международно публично право, С., 2020.
Борисов, Орлин, Илиева, Ирена, Драгиев, Александър. Универсални международни органи, Университетско издателство “Св. Кл. Охридски”, С., 2009.
Борисов, Орлин, Илиева, Ирена, Драгиев, Александър. Регионални международни органи, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”, С., 2012.
Бояджиева, Надя. Международни отношения. София: Албатрос, 2017.
Видин, Благой, Международно публично право. Обща част, СОФИ-Р, 1999.
Видин, Благой. Международно право, Сиела, С. 2020.
Владимиров, Иван, Международно публично право, С., 2009.
Каменова, Цветана, Друмева, Емилия, Илиева, Ирена. Европейско и национално антидискриминационно правно регулиране. Учебно помагало. Второ преработено издание, С., 2004.
Каменова, Цветана. Международно хуманитарно право, БАН - Институт за държавата и правото, С., 2011.

Монографии и студии:

Анастасов, Ангел. Основи на международната гражданска служба, ГорексПрес, С., 2007.
Борисов, Орлин. Съвременни проблеми на теорията и практиката на международния договор, АргоПъблишинг, С., 2004 г.
Борисов, Орлин, Ат. Борисов. Основни знания за вътрешнодържавно право и международно право и тяхното практическо приложение, Нова звезда, С. 2022.
Бояджиева, Надя, История на международните отношения XVII-XX в. Исторически и правни аспекти, С., 2002.
Бояджиева, Н. САЩ и конфликтът в Босна и Херцеговина /1989-1995 г./ С., 2000
Бояджиева, Н. Русия, НАТО и средата за сигурност след Студената война. Част I. 1989-1999. ИК „Даниела Убенова“, С., 2013.

Гозанска, Гергана. България и юриспруденцията на Постоянния съд за международно правосъдие и Международния съд на ООН, Университетско издателство „П. Хилендарски“, 2019.

Драгиев, Александър, Додов, Атанас, Ковачева, Диана, Янков, Александър, Георгиев, Денчо, Ганев, Маргарит. Съвременното международно правораздаване. Международен арбитраж и международни съдебни институции, том I, Институт по международно право, Институт по европейско право, С., 2011.

Драгиев, Александър. Международно правораздаване, Нова звезда, С., 2020.

Илиева, Ирена, Малцинствата на Балканите. Международноправна защита, С., 1994.

Илиева, Ирена. Правата на жените като права на човека и системата на ООН. Научни трудове на Института за правни науки, том II (2005), БАН-ИПН, С., 2005.

Илиева, Ирена. Международноправни проблеми на борбата срещу международния тероризъм. ИК “Кронос”, С., 2005.

Илиева, Ирена. Регионални конвенции за борба срещу тероризма в Арабския свят и Африка. Научни трудове на Института за правни науки. Актуални правни проблеми. Том V (2008), БАН-ИПН, С., 2010, с.47 – 118.

Илиева, Ирена. Регионални конвенции за борба срещу тероризма, ИК “Кронос”, С., 2012.

Илиева, Ирена. Трансгранична миграция, Editura Sitech, Craiova, 2018.

Ковачева, Диана. Индивидът в международното право. Правосубектност на физическите лица в контекста на международното право за защита на правата на човека и международното хуманитарно право, Сиела, С., 2018.

Ковачева, Диана. Международният наказателен съд: учредяване и допълваща юрисдикция, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2018.

Константинов Емил, Принципът на суверенитета над въздушното пространство в съвременното международно право, София, Издателство на БАН, 1983.

Константинов Емил, Свободите на въздуха в договорите на НР България за международни въздушни съобщения, София, Издателство на БАН, 1989.

Константинов Емил (ред.), Конституцията от 1991 г. и участието на България в международните договори, София, Сиби, 1993.

Машев, Димитър, Дипломатическо право, София, Софи-Р, 1992.

Машев, Димитър, Консулско право, София, Изд.авт., 1993.

Мулешкова, Ирина, Индивидът в съвременното международно публично право, София, Петекс, 1992.

Радойнов, Петко, Съгласуване на вътрешнодържавното и международното право, София, Наука и изкуство, 1971.

Радойнов, Петко, Правотворческите функции на международните организации, София, Издателство на БАН, 1975.

Стефанов, В., Юлия Захаријева, П.Пантев, Б.Видин, Международни отношения. Международно право. Дипломатия (кратка енциклопедия), София, Сиела, 2001.

Янков, Александър, Организация на Обединените нации. Правна същност и международен статус, С., 1965.